

Bijlage 3 Evaluatie van de “Visie op kunst & cultuur in de gemeente Edam-Volendam 2013-2016”

Juli 2016

Inhoud

1. Inleiding
  - 1.1 De rol van de gemeente
  - 1.2 De overkoepelende wettelijke kaders.

2. De 10 programmapunten uit het Cultuurprogramma in het kort (zijn de doelstellingen gehaald?)

3. Evaluatie per programmapunt
  - 3.1 Algemeen
  - 3.2 Onderwijs en talentontwikkeling
  - 3.3 Mee Doen
  - 3.4 Actieve en Passieve Beleving
  - 3.5 Ruimte
  - 3.6 Economie
  - 3.7 Podia, programmering en evenementen
  - 3.8 Oefen- en werkruimten
  - 3.9 Media en Communicatie
  - 3.10 Nadere aanpassing en afstemming gemeentelijk beleid.

4. Welke accenten zijn er gelegd in de uitvoering?

5. Thema's die meer aandacht verdienen

6. Blik vooruit naar de nieuwe kunst & cultuurnota 2017-2021

7. Tenslotte

1. Inleiding:

De kadernota "Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam 2013-2016" is op 18 juli 2013 door de gemeenteraad van Edam-Volendam vastgesteld. De nota bevat 10 programmapunten die van toepassing zijn op de gemeente Edam-Volendam van voor de fusie met gemeente Zeevang (1 januari 2016). In deze evaluatie wordt onder meer in kaart gebracht welke programmapunten uit de kadernota zijn uitgevoerd en welke uitkomsten er te zien zijn. Naar aanleiding van de bevindingen worden aanbevelingen gedaan voor het te voeren beleid in de periode na 2016.

De evaluatie is geschreven rondom de vragen:

1. Wat is gerealiseerd?
2. Wat hebben we bereikt?
3. Wat is (nog) niet gerealiseerd?

Aan de hand van de programmapunten uit de kadernota is antwoord gegeven op deze drie hoofdvragen.

De kadernota "Visie op Kunst & Cultuur in Edam-Volendam 2013-2016" is niet onder een financieel goed gesternte uitgebracht. Zowel Rijksoverheid als gemeenten zagen en zien zich genooddaakt om te bezuinigen. Kunst & cultuur blijft daarbij niet buiten schot. Het is en blijft dan ook een uitdaging om met gelijke of zelfs minder middelen ons kunst & culturaanbod zoveel mogelijk in stand te houden en bovendien nog meer te stimuleren. Dat betekent ook dat er heldere keuzes gemaakt moeten worden. Criteria zoals persoonlijke ontwikkeling van de jeugd, zorgen voor leefbaarheid in onze gemeente en ook doorontwikkelen van het toerisme spelen daarbij een belangrijke rol.

In de kadernota blijven missie en visie voornamelijk beperkt tot het noemen van algemeenheden.

De missie geeft onvoldoende weer wat de gemeente wil uitdragen naar haar inwoners en bezoekers uit binnen en buitenland. De visie zegt weinig over de ambities, er worden voornamelijk "algemene doelstellingen" benoemd. Mogelijk is er in de kadernota bewust voor gekozen geen gebruik te maken van het "SMART" principe, dit heeft echter tot gevolg dat het moeilijk controleren is of doelen worden gehaald en het daadwerkelijke resultaat van de uitvoering van het cultuurprogramma 2013-2016 niet met beschreven resultaten kan worden vergeleken.

Speerpunten uit de kadernota zijn: structuur, verbinding en coordinatie.

Om dit te bereiken wil de gemeente tijd, middelen en menskracht zoveel mogelijk bundelen en projectmatig inzetten door middel van:

- oprichten van een cultuurplatform,
- inzet van een centrale coördinator die zorgdraagt voor samenwerking, coördinatie en advisering bij de uitwerking van het cultuurprogramma 2013-2016.
- afstemming en eventueel aanpassing van gemeentelijk beleid ter realisatie van de gestelde ambities in de cultuurnota.
- aansluiting bij rijks- en provinciaal beleid.

Om projecten goed te kunnen uitvoeren zijn zowel budget als capaciteit cruciaal. Voor de uitvoering van het cultuurprogramma 2013-2016 is *wel* capaciteit (coördinatie) maar *geen* budget voor de uitvoering van de projecten beschikbaar gesteld. Het voorstel om daarvoor jaarlijks een bedrag van € 10.000 te reserveren en € 1000 voor het Cultuurplatform werd niet gehonoreerd met als gevolg dat de programmapunten budgetneutraal moesten worden uitgevoerd.

In de nota is ervan uitgegaan dat de projecten deels uit bestaande middelen konden worden opgezet en er deels nieuw geld nodig was. Bestaande middelen konden echter niet worden ingezet omdat deze vast zitten in bestaande (lang lopende) subsidierelaties. Voor een aantal projecten is voorgesteld dekking te vinden uit provinciale subsidies. Met uitzondering van het op basis van een matchingsregeling gefinancierde programma "Cultuureducatie met kwaliteit", waarvoor de middelen al in 2012 bij de provincie werden aangevraagd en dat in 2013 van start is gegaan, waren de termijnen voor aanvraag van provinciale subsidies voor *alle* voorgestelde projecten reeds verstreken op het moment dat de nota werd vastgesteld. (juli 2013).

1.1 De rol van de gemeente

De rol van de gemeente op het brede gebied van kunst en cultuur ligt vooral in de voorwaarden scheppende sfeer. Concreet gaat het om financiële ondersteuning (subsidie), maken van keuzes over het voorzieningenniveau in de gemeente en het waarborgen van de mate van kwaliteit. Verder is het van belang dat de gemeente nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur stimuleert.

Algemene doelstelling van het gemeentelijk cultuurbeleid is:

- Ontwikkelen en in stand houden van culturele waarden
- Laagdrempelig toegankelijk maken van culturele voorzieningen en voorstellingen.

1.2 De overkoepelende wettelijke kaders

- Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden, art. 7: vrijheid van meningsuiting, censuurverbod; art. 22 lid 3: de overheid schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en vrijetijdbesteding
- Algemene wet bestuursrecht als grondslag voor subsidiëring
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening 2015
- Wet tot behoud van cultuurbezit ter bescherming van het roerende Nederlandse cultuurbezit
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Museumwet
- Archiefwet
- Mediawet 1987
- Auteurswet

2. De 10 punten uit het Cultuurprogramma in het kort.

nr.	Onderwerp	Doel
1	<i>Algemeen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming vraag en aanbod • Meer samenwerking en uitwisseling kennis en ervaring • Afstemming ter bevordering van integraal gemeentelijk beleid waar mogelijk
2	<i>Onderwijs en Talentontwikkeling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zo concreet en gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen • zo toegankelijk mogelijk aanbod voor burgers, m.n. jeugd en jongeren • afstemming planning van activiteiten • in en buitenschoolse kennismaking met professionele kunstenaars • jeugd en jongeren hebben voldoende podia om hun talenten te tonen.
3	<i>Mee Doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zo gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen in de buurt.
4	<i>Actieve en passieve beleving</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zo gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen in de buurt • Stimuleren van zowel een beschouwend als actief aanbod • Bevorderen dat instellingen en professionele kunstenaars een voorbeeldfunctie vervullen • Voldoende podia voor voorstellingen, exposities en ontmoetingsplekken • Inventariseren hoe we met elkaar (vraag/aanbod/ overheid) de toegankelijkheid kunnen vergroten m.a.w. hoe kunnen we drempelverlagend werken
5	<i>Ruimte</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor een zichtbaar kunst- en cultuurhistorisch erfgoed voor inwoners en bezoekers • Schilder- en beeldende kunst, kleding, muziek, architectuur en taal meenemen als onderdeel van ons kunst- en cultuurhistorisch erfgoed
6	<i>Economie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Edamse architectuur en historische kaasmarkt benadrukken • In Volendam kunsthistorie meer bekendheid geven als uitdrukking van de folklore en nostalgie
7	<i>Podia, programmering en evenementen</i>	<p>Podia en programmering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van meer samenwerking en afstemming tussen de verschillende partijen • Centrale coördinatie binnen de gemeente en naar buiten. <p>Evenementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vereenvoudigen en optimaliseren van kunst en cultuur-evenementen • Stimuleren van samenwerking en coördinatie tussen de organisatoren van evenementen • Stimuleren van uitwisseling van deskundigheid tussen organisatoren van evenementen • Aanpassing subsidiebeleid voor het creëren van reële financiële buffers voor tegenvallende jaren.
8	<i>Oefen- en werkruimtes</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht in bestaande werk- en oefenruimtes
9	<i>Media en communicatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming van bestaande mediavormen • Uitbreiding en ontwikkeling van nieuwe mediavormen
10	<i>Nadere aanpassing en</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vereenvoudiging procedures

<i>afstemming gemeentelijk beleid</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming beleid • Efficiency
---------------------------------------	---

3. Evaluatie per programmapunt.

In het volgende hoofdstuk wordt de stand van zaken wat betreft het bereiken van de gewenste doelstellingen per programmaopunt toegelicht.

3.1 Programmapunt 1: Algemeen

Dit programmapunt vraagt o.a. om het goed in kaart brengen van :

- in hoeverre een goede afstemming van vraag en aanbod gewaarborgd is.
- In hoeverre het “ontgrenzen” (ontkokeren) en verbinden vooruitgang heeft geboekt
- In hoeverre de sector kunst, cultuur en media in de nabije toekomst een potentiële werkgever kan zijn
- In hoeverre meer feitelijke samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaring bereikt is
- In hoeverre afstemming en waar nodig aanpassing van het gemeentelijke beleid noodzakelijk blijkt.

Kader/notities

Kadernota “Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam 2013-2016”

Kamerbrief Cultuur beweegt 2013 - 2016

Doelstelling

De doelstelling is als volgt verwoord:

- Jeugd en jongeren deelgenoot maken van bestaande en nieuwe vormen van kunst & cultuur
- Zoveel mogelijk inwoners in contact brengen met kunst & cultuur in de brede zin (incl.erfgoed)
- Kunst en cultuurhistorische waarden behouden en doorgeven aan de volgende generatie
- Vergroten van cultuurhistorisch besef in onze gemeente
- Kunst en cultuur gebruiken voor de ontwikkeling van individuen en groepen
- Kunst en cultuur gebruiken als middel tot sociale doelen
- Culturele activiteiten beter toegankelijk maken voor kwetsbare groepen
- Activiteiten op elkaar afstemmen
- Bestaande ideeën beter trekken/best practices doorgeven
- Bestaande en nieuwe vormen van cultuur inzetten om nog aantrekkelijker te zijn voor bezoekers.

Uitgangspunten

- In kaart brengen van de culturele diversiteit
- Versterken van de samenhang tussen de activiteiten en het leggen van meer verbindingen
- Stimuleren van cultuuronderwijs op een kwalitatief goed niveau
- Die activiteiten centraal stellen die gericht zijn op talentontwikkeling, meedoen en/of de ontwikkeling van cultuurhistorisch besef
- Inzet van kunst en cultuur om werkgelegenheid te stimuleren
- Inzet van de stimulerende, regiserende, faciliterende en monitorende rol van de gemeente.

Activiteiten/projecten	
<i>Afstemming vraag en aanbod</i>	<p>Om vraag en aanbod op elkaar te kunnen afstemmen is onderzoek noodzakelijk.</p> <p>Onderzoek naar het aanbod: Gerealiseerd</p> <p>Onderzoek naar de vraag: Moet in kaart worden gebracht</p> <p>Complicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budget • Menskracht
<i>Meer samenwerking en uitwisseling kennis en ervaring</i>	Gestart
<i>Afstemming en waar nodig aanpassing gemeentelijk beleid</i>	Kunst & cultuur en toerisme zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. In de gemeentelijke organisatie is in 2014 begonnen om de beleidsterreinen kunst & cultuur en toerisme beleidsmatig met elkaar af te stemmen. Echter door de fusie op 1 januari 2016 én de daarmee

	<p>samenhangende interne veranderingen is dit proces op een zeer laag pitje komen te staan. Het is dringend noodzakelijk dat het proces van afstemming en samenwerking tussen deze twee beleidsterreinen op korte termijn nieuw leven wordt ingeblazen. Dit is vooral van belang omdat in het ideeënprogramma, behorende bij de toeristische visie, zes van de tien programmapunten zeer nauw verbonden zijn met kunst & cultuur.</p> <p>Afstemming met Bestuursondersteuning (vergunningen) moet worden geïmplementeerd.</p> <p>Complicaties: Afstemming met VROM (toerisme en monumenten)</p>
--	--

3.2 programmapunt 2: Onderwijs en Talentontwikkeling

Het ontplooiën van talenten op creatief en artistiek gebied is onderdeel van de brede vorming van mensen van elke leeftijd. Bij talentontwikkeling gaat het niet alleen om het verder ontwikkelen van de technische en vakinhoudelijke talenten op kunstzinnig gebied. Belangrijke voorwaarden om als talent door te breken zijn juist zaken als durf, uitstraling, zakelijk inzicht, financiële kennis e.d. Talentontwikkeling moet zich daarom ook richten op het ontwikkelen van dergelijke talenten en niet alleen op de kunstvakinhoudelijke talenten. Een rijk en actief kunstklimaat is een essentiële voedingsbodem voor de ontwikkeling van talenten. Daarom zijn festivals en andere podia in de diverse disciplines zo belangrijk. Maar ook samenwerken van het onderwijs met de lokale kunst en cultuurorganisaties draagt bij aan het bevorderen van talent en muzikale vorming.

Dit programmapunt vraagt om het goed in kaart brengen van:

- In hoeverre het landelijk programma “Cultuureducatie met kwaliteit” op lokaal niveau effect oplevert
- In hoeverre hebben scholen verschillende kwaliteitsaspecten van cultuureducatie verankerd in hun onderwijsprogramma?
- In hoeverre is er sprake van een inhoudelijk samenhangend programma/doorgaande lijn?
- Hoe wordt de kwaliteit van leerlingen beoordeeld – en welke effecten zijn zichtbaar?
- Welke verschillen in kwaliteit zijn er tussen de situatie daarvoor en daarna te constateren?
- In hoeverre het project “De muziekfabriek”, ontwikkeling muziek-methodisch raamwerk, bijdraagt aan het bevorderen van individueel talent
- In hoeverre het project “Oneindig Edam-Volendam” zijn doelstelling ontwikkelen van een gezamenlijk educatief raamwerk over het lokaal erfgoed en kunst haalt.
- In hoeverre professionals intenser betrokken en ingezet kunnen worden in het werken met jongeren op het gebied van kunst & cultuur als educatieve schakel en als voorbeeldfunctie voor geslaagde educatie.

Kader/ notities

Kadernota “Visie op kunst & cultuur in Edam-Volendam

Matchingsregeling Programma : Cultuureducatie met kwaliteit 2013- 2016

Doelstelling

De doelstelling is als volgt verwoord:

- Een zo’n gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen in de buurt.
- Een zo toegankelijk mogelijk aanbod voor burgers met name jeugd en jongeren
- Afstemming van activiteiten qua planning
- Leerlingen in het onderwijs en daarbuiten kunnen kennismaken met professionele kunstenaars
- Leerlingen in het onderwijs en daarbuiten hebben voldoende podia om hun talenten te laten zien.

Uitgangspunten

- Onderzoeken welke vraag en aanbod er ligt
- Onderlinge samenwerking en een gezamenlijke programmering stimuleren
- Stimuleren van deelname aan gezamenlijke projecten
- Waar nodig aanpassen subsidiebeleid

Activiteiten/projecten	
<i>Onderlinge samenwerking en gezamenlijke programmering stimuleren</i>	<p>De gemeente Edam-Volendam heeft niet het bevoegd gezag over de basisscholen. Dat maakt het niet eenvoudig om als gemeente de regierol te nemen en sturing te geven aan gezamenlijke programmering en samenwerking tussen de verschillende scholen. Ook is het de vraag of het werkelijk wenselijk c.q. noodzakelijk is om als gemeente een dergelijke rol op zich te nemen.</p> <p>Opmerking: De SKOV scholen werken samen. Er is een culturele commissie en een cultuurcoördinator die jaarlijks interessante projecten voor alle (SKOV) scholen organiseert. Ook de Edamse scholen stemmen met elkaar af en werken samen. Er is een gezamenlijke cultuurcommissie die regelmatig bijeen komt. Er is behoefte aan uitbreiding van de uren van de cultuurcoördinator(en). Waarom de schoolbesturen hier niet toe overgaan is niet bekend. Mogelijk heeft dit te maken met de kosten die daarmee gepaard gaan. Alle scholen werken met een vastgesteld lesprogramma dat in ieder geval gebaseerd is op het minimaal aantal lesuren dat leerlingen les moeten krijgen. De inspectie van het onderwijs ziet erop toe dat scholen zich hier daadwerkelijk aan houden. Doordat scholen met een vrij strak lesprogramma werken is er niet of nauwelijks een mogelijkheid om gedurende het schooljaar nog extra activiteiten die van buiten de school komen in het rooster in te passen.</p> <p>Voorbeeld: <i>Medio januari 2016 ging het project "Water, Kust, Land" van start. Gedurende heel 2016 wordt, middels diverse activiteiten, de watersnoodramp van 1916 herdacht. In juni 2015 heeft de coördinator van dit project, op uitnodiging van het cultuurplatform, een presentatie gegeven. De coördinator vertelde dat er nog contact zou worden opgenomen met de basisscholen om hen te informeren over het project en over de voor de scholen beschikbare lespakketten voor activiteiten in 2016 i.h.k.v. dit project. Voor de meeste scholen was dit al te laat om nog te kunnen inpassen in het lesprogramma.</i></p>
<i>Stimuleren van deelname aan gezamenlijke projecten.</i>	<p>Op het Don Bosco College worden door de muziekschool specifieke workshops gehouden waarmee wordt beoogd leerlingen te stimuleren op een professionelere manier muziek te maken bv. in een band. Zij kunnen dan doorstromen naar de "Muziekfabriek" in de PX. Wat betreft het basisonderwijs worden leerlingen aangemoedigd tot het beoefenen van muziek. Zij worden ondersteund in het contact leggen met de lokale verenigingen en /of het deelnemen aan koren of andere projecten van de muziekschool</p>
<i>"Cultuureducatie met Kwaliteit voor het basisonderwijs".</i>	<p>Dit vierjarig programma loopt nog (2013-2016). Het programma is gebaseerd op een matchingsregeling voor gezamenlijke financiering door de Provincie, het Fonds voor Cultuurparticipatie en deels door de gemeente. Penvoerder binnen de "oude" gemeente Edam-Volendam is de bibliotheek en de uitvoering is in handen van Muziekschool Waterland. De nadruk ligt op de verbinding tussen muziek en taal. Inmiddels heeft de Provincie aangekondigd het programma voor een tweede periode van vier jaar voort te willen zetten. Deze keer ligt de nadruk op het implementeren van de bereikte doelen in het schoolbeleid.</p> <p>Advies: Voortzetten van het programma in de "nieuwe" gemeente Edam-Volendam met inachtneming van de gedeelde verantwoordelijkheid tussen de muziekschool en bibliotheek.</p>
<i>"De Muziekfabriek" de ontwikkeling van een muziek methodisch raamwerk.</i>	<p>CBW Edam-Volendam heeft een leerlijn ontwikkeld "De Muziekfabriek". Iedereen, ongeacht leeftijd en ervaring, kan deelnemen en vanaf verschillende niveaus instromen. Er kan kennis gemaakt worden met</p>

	verschillende instrumenten, daarna kan worden gekozen om verder te gaan met wat de deelnemer het leukst lijkt.
<i>Project "Oneindig Edam-Volendam", Ontwikkeling van een gezamenlijk educatief raamwerk over lokaal ergoed en kunst</i>	<p>Dit moet heel goed onderzocht en daarna verder uitgewerkt worden. Bij de ontwikkeling van een gezamenlijk educatief raamwerk heeft de gemeente te maken met het aanbod en beleid van lokale culturele voorzieningen en met aantal en soort scholen binnen de gemeente. De gemeente heeft geen directe beleidsruimte om de inhoud van kunst en cultuuronderwijs te beïnvloeden, de school is daarin autonoom. Het ministerie benadrukt met diverse programma's waarvoor middelen ter beschikking worden gesteld een ontwikkeling op het gebied van kwalitatief en verbindend onderwijs met aandacht voor kunst en cultuur.</p> <p>De mogelijkheden voor de gemeente om bij te dragen aan de stimulering zoals bedoeld door het ministerie liggen hoofdzakelijk op het gebied van co-financiering middels matchingsubsidies en faciliteren van een netwerk om met elkaar deze opdracht vorm te kunnen geven.</p> <p>Complicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budget • Menskracht • Verantwoordelijkheidsverdeling • Deskundigheid

3.3 Programmapunt 3: Mee Doen.

De wereld verandert, mensen worden ouder, willen langer zelfstandig blijven wonen en meedoen met de samenleving. Dat betekent dat niet alleen de vraag naar zorg en hulp zal blijven toenemen maar ook de vraag naar het gebruik mogen en kunnen blijven maken van het aanbod op het gebied van kunst en cultuur. Door culturele activiteiten kunnen ouderen (weer) deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Het geeft hen ook energie en mentale kracht. Toch neemt de cultuurparticipatie af als mensen ouder worden. Onder andere omdat culturele instellingen, welzijnsorganisaties en zorgcentra niet altijd cultuuraanbod voor ouderen hebben.

Voor de uitvoering van dit programmapunt is het nodig om goed in kaart te brengen:

- Waaruit het kunst en cultuuraanbod in onze gemeente bestaat
- Is het aanbod in voldoende mate gericht op een brede doelgroep?
- Is het aanbod toegankelijk voor kwetsbare doelgroepen?
- Welke specifieke behoeften hebben de verschillende doelgroepen?
- In hoeverre is het cultureel aanbod van amateurgezelschappen toegankelijk voor iedereen.
- Hoe inwoners kunnen worden gestimuleerd om (nog) meer gebruik te maken van het aanbod aan kunst en cultuur?
- Hoe activiteiten op het gebied van kunst en cultuur kunnen bijdragen aan de zelfredzaamheid en het welbevinden van de inwoners.

Kader/ notities

- Kadernota "Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam
- WMO beleidsplan
- Toeristische visie Edam-Volendam
- Woonvisie Edam-Volendam
- College akkoord

Doelstelling

De doelstelling is als volgt verwoord:

- Een zo gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen in de buurt.

- Om de kwaliteit van de leefomgeving van ouderen te kunnen waarborgen danwel te versterken, zijn innovaties nodig waarbij nieuwe combinaties (van veelal bestaande zaken) gemaakt moeten worden van zorg & welzijn en wonen, logeren & verblijven en de meerwaarde van kunst en cultuur hierbij.

Uitgangspunten

- Onderzoek naar de behoefte aan “cultuurmaatjes” voor kwetsbare inwoners: mensen die kwetsbare inwoners begeleiden naar of met culturele activiteiten.

Activiteiten/projecten	
<i>Onderzoek naar de behoefte aan “cultuurmaatjes” voor kwetsbare inwoners:</i>	<p>Er is een bijeenkomst geweest met relevante organisaties en instellingen met als doel om het draagvlak voor het idee van een cultuurcafé te peilen, wensen en behoeften te inventariseren en te luisteren naar ideeën over een dergelijk “maatjesproject”. De aanwezigen stonden zeker niet afwijzend tegenover het idee maar waren wel heel sceptisch ten aanzien van de praktische uitvoering: non-professionals (“cultuurmaatjes”) en kwetsbare inwoners die samen culturele activiteiten, zoals bv. theaterbezoek, ondernemen.</p> <p>De aanwezige professionals schetsten wat er, afhankelijk van de mate van kwetsbaarheid, bij begeleiding komt kijken en dat dit niet “zomaar” door een vrijwilliger (cultuurmaatje) kan worden gedaan.</p> <p>Momenteel lijkt een project als “cultuurcafé” daarom nog “een brug te ver” tenzij de focus wordt gelegd op een deel van de doelgroep (de senioren). Tijdens de bijeenkomst bleek dat bij de aanwezigen wel de behoefte bestaat aan netwerken, met elkaar in gesprek komen over vraag en aanbod van activiteiten voor specifieke doelgroep(en).</p> <p>Advies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als gemeente de faciliterende rol oppakken door bv. één maal per jaar een netwerkdag/middag te organiseren. • Het idee van “cultuurcafé” grondiger uitwerken voor een smallere doelgroep.
<i>Inzet WMO professionals en vrijwilligers</i>	<p>Advies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruik maken van het netwerk van professionals (zie vorige punt) en zo helder krijgen hoe kunst & cultuur het beste kan worden ingezet als middel om kwetsbare groepen uit hun isolement te halen en weer mee te laten doen.

3.4 Programmapunt 4: Actieve en passieve beleving

Cultuur is het geheel aan uitingen van kunst, ontspanning en vermaak en is onderdeel van onze omgang met de omgeving. Cultuurparticipatie is daarom een belangrijk aspect van het dagelijks leven van de bevolking. Actieve en passieve beleving van kunst en culturele activiteiten scheppen een afstand tot de dagelijkse beslommingen en kunnen bijdragen aan een gezond relativeringsvermogen.

Voor dit programmapunt is het noodzakelijk om goed in kaart brengen:

- Het totaal aanbod en de betekenis daarvan voor de inwoners
- Hoeveel inwoners maken daadwerkelijk gebruik van het aanbod?
- Waarom maakt men gebruik of juist geen gebruik van het aanbod?
- Hoe kunnen inwoners worden gemotiveerd tot actieve gebruikmaking van het aanbod?
- Sluit het bestaande aanbod aan bij de vraag van de diverse doelgroepen.

Kader/ notities

- Kadernota “Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam
- WMO beleidsplan

- Coalitieakkoord
- Visiedocument gemeente Edam-Volendam

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota als volgt verwoord:

- Stimuleren van een zo concreet en gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen in de buurt.
- Stimuleren van zowel een beschouwend (kijken, voelen, ruiken) als actief (zelf actief bezig zijn) aanbod.
- Bevorderen dat professionele kunstenaars en instellingen een voorbeeldfunctie vervullen.
- Voldoende podia, voorstelling en expositiemogelijkheden en ontmoetingsplekken.
- Inventariseren hoe we met elkaar (vraag, aanbod, overheid) drempelverlagend kunnen werken

Uitgangspunten

- Gezamenlijke inventarisatie van vraag en aanbod en programmering
- Bevorderen van onderlinge samenwerking
- Stimuleren van deelname aan gezamenlijke projecten

Activiteiten/projecten	
<i>Handhaving van een zo concreet en gevarieerd mogelijk aanbod van culturele activiteiten en uitingen.</i>	<p>Inventarisatie van het aanbod is uitgevoerd. Inventarisatie van de vraag moet nog plaatsvinden.</p> <p>Er moet worden nagedacht over de aanpak (en bereik) van een inventarisatie naar de vraag. Eén van de opties is een schriftelijke bewonersenquête.</p> <p>Complicatie: budget</p>
<i>Inzet van voorbeeldfuncties (professionele kunstenaars)</i>	<p>Er moet eerst duidelijkheid komen over waar de behoeften liggen en in hoeverre professionele kunstenaars bereid zijn zich onbezoldigd in te zetten.</p>

3.5 Programmapunt 5: Ruimte

Dit programmapunt vraagt om het goed in kaart brengen van:

- Hoe inwoners o.a. meer betrokken kunnen worden bij de keuze van beeldende kunst in de openbare ruimte
- Het lokaal cultureel vastgoed
- Hoe de gemeente culturele initiatieven van inwoners kan stimuleren en faciliteren, door bijvoorbeeld leegstaande gebouwen en/of ruimten ter beschikking te stellen
- In hoeverre kan bijvoorbeeld het tentoonstellen van werk in o.a. zorginstellingen of andere openbare gebouwen worden gerealiseerd.
- Hoe belangrijk is het voor de gemeente om monumentale panden te behouden en te beschermen, zodat het karakter van de oude kernen behouden blijft.

Kader/ notities

- Kadernota “Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam
- WMO beleidsplan
- Nationale Omgevingsvisie en Omgevingswet
- Gemeentelijk bestemmingsplan

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota “Visie op Kunst en Cultuur in Edam-Volendam” als volgt verwoord:

- Zorgen voor een zichtbaar kunst en cultuurhistorisch erfgoed voor bewoners en bezoekers.
- Schilder- en beeldende kunst, kleding, muziek, architectuur en taal meenemen als onderdeel van ons kunst en cultuurhistorisch erfgoed.

Uitgangspunten

- Een vervolg op de inventarisatie van bestaande kunst binnen en buiten
- Een inventarisatie van alle beeldbepalende gebouwen, monumenten en collecties
- Instellen van een kunstcommissie
- Stimuleren van deelname aan projecten om schilderkunst, beeldende kunst, kleding en muziek beter zichtbaar te maken
- Het opstellen van een afzonderlijk gemeentelijk museum beleid.
- Het opstellen van een op monumenten gericht gemeentelijk gebouwenbeleid/beheer

Activiteiten/projecten	
<i>Bescherming van het cultureel erfgoed van de gemeente middels bestemmingsplannen.</i>	<p>Sinds de invoering van de Wamz (Wet op de archeologische monumentenzorg) moeten alle bestemmingsplannen in de toelichting op het bestemmingsplan een archeologische paragraaf bevatten. Daarin verantwoordt de gemeente hoe in het betreffende bestemmingsplan met archeologie wordt omgegaan.</p> <p>In nieuwe gemeentelijke bestemmingsplannen wordt rekening gehouden met het monumentenbeleid en de erfgoedverordening. De oude bestemmingsplannen voor de oude kom Volendam zijn inmiddels geactualiseerd. De bestemmingsplannen voor Edam en de dorpskernen in de oude gemeente Zeevang worden in de nabije toekomst herzien en waar nodig geactualiseerd.</p>
<i>Gebruik van het cultureel erfgoed voor de ontwikkeling van een educatief raamwerk over lokaal erfgoed en kunst</i>	<p>Moet grondig worden onderzocht en uitgewerkt (zie ook programmapunt 2).</p> <p>Bij de ontwikkeling van een educatief raamwerk heeft de gemeente te maken met het aanbod en beleid van lokale culturele voorzieningen én met het aantal en soort scholen binnen de gemeente. De gemeente heeft geen directe beleidsruimte om de inhoud van kunst en cultuuronderwijs te beïnvloeden, daarin zijn de scholen autonoom.</p> <p>Om cultuuronderwijs te stimuleren liggen de mogelijkheden als gemeente hoofdzakelijk op het gebied van subsidie(voorwaarden) aan de culturele instellingen en bij het organiseren en faciliteren van een netwerk waarin gemeente, onderwijs en culturele instellingen samenwerken om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Zo'n netwerk kan als podium fungeren om kennis en ervaring uit te wisselen en in goed overleg afspraken te maken.</p> <p>Buitenschoolse cultuureducatie is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Erfgoededucatie heeft minder vanzelfsprekende podia voor actieve cultuurparticipatie maar er zijn wel mogelijkheden. Organisaties voor buitenschoolse activiteiten en erfgoedinstellingen zijn onbekend met elkaars werkterrein en mogelijkheden en denken daardoor bij samenwerking niet zo snel aan elkaar.</p>
<i>Instellen van een kunstcommissie</i>	<p>Het doel van een kunstcommissie is om de "waarde en kwaliteit" van kunst in de openbare ruimte te bewaken en te bepalen, aan de hand van door de gemeente vastgestelde uitgangspunten, waar het geraamde budget aan wordt besteed en geeft advies over welke kunstenaar een opdracht krijgt. De commissie kan verschillende opdrachten hebben, zowel richting gemeentebestuur als richting inwoners. Idealiter wordt een kunstcommissie gevormd door, eventueel</p>

	<p>per project wisselende, mensen afkomstig uit specifieke vakgebieden zoals o.a. de schilder- en beeldende kunst.</p> <p>Advies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voordat überhaupt aan het oprichten van een kunstcommissie wordt gedacht lijkt het verstandig om er over na te denken om een conservator in dienst te nemen. Deze kan voor het onderhoud en de kaders voor het implementeren van kunst in de openbare ruimte en het Edams museum verantwoordelijk zijn en deskundig advies uitbrengen. Op die manier kan ook het jaarlijks benodigde budget voor het beheer en onderhoud duidelijk in kaart worden gebracht. Ook kan er over worden nagedacht om deze conservator aan organisaties binnen deze gemeente ter beschikking te stellen. Zo kan worden gewaarborgd dat er een goed overzicht over ontwikkelingen tijdig bekend is. • Werk als gemeente de vorm en exacte taakomschrijving van een kunstcommissie nader uit • Denk pas aan het instellen van een kunstcommissie als er daadwerkelijk budget voor kunst in de openbare ruimte beschikbaar is en er (structureel) een duidelijke taak voor een dergelijke commissie ligt.
<p><i>Onderzoek naar uitbreiding c.q. verdieping digitale presentaties, (naar voorbeeld Uniek Volendam, I-tour).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nog niet gerealiseerd. • VROM (toerisme) heeft met Bureau Toerisme Laag Holland een I-tour “Volendam Kunstenaarsdorp” ontwikkeld. <p>Complicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afstemming van VROM met kunst & cultuur in een te laat stadium - Geen budget om uitbreiding/realisatie van digitale presentaties te realiseren

3.6 Programmapunt 6: Economie

Dit programmapunt vraagt om het goed in kaart brengen van:

- In hoeverre het kunst- en culturaanbod binnen de gemeente kan bijdragen aan de vitaliteit van de economie.
- In hoeverre een groot en gevarieerd aanbod aan kunst en cultuur kan bijdragen aan het aantrekkelijker maken voor particulieren en bedrijven om zich in de gemeente te vestigen.
- Hoe creatieve bedrijfstakken kunnen bijdragen aan het zgn. “duur” toerisme (toeristen die langer dan een paar uur verblijven) en zo de lokale economie stimuleren.
- Hoe spelers op het gebied van kunst en cultuur kunnen worden ondersteund bij het vinden van alternatieve financieringsbronnen ter instandhouding van het kunst en culturaanbod
- Lokale bronnen op het gebied van kunst en cultuur en hoe deze optimaal kunnen worden benut als economische meerwaarde voor de gemeente.

Kader/ notities

- Kadernota “Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam
- WMO beleidsplan
- Toeristische visie Edam-Volendam
- Haalbaarheidsonderzoek Collectie Zuiderzeemuseum

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota “Visie op Kunst en Cultuur in Edam-Volendam” als volgt verwoord:

- In Edam de architectuur en historische kaasmarkt benadrukken.
- In Volendam kunsthistorie meer bekendheid geven als “uitdrukking” van de folklore en nostalgie.

- Bekendheid op muzikaal gebied van Edam-Volendam blijven benutten en ontwikkelen.

Uitgangspunten

- Kunst en cultuurhistorisch erfgoed promoten naar de toeristen
- Werven van fondsen en sponsors (denk bv. ook aan Unesco)
- Stimuleren van deelname aan projecten

Activiteiten/projecten	
<p><i>Onderzoek naar culturele projecten die passen binnen het uitvoeringsprogramma van de toerisme visie</i></p>	<p>Gedeeltelijk gerealiseerd.</p> <p>Complicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budget (zowel bij kunst & cultuur als toerisme) om nieuwe culturele projecten uit te voeren. • Kunst & cultuur en toerisme vallen onder verschillende sectoren waardoor samenwerking/afstemming dikwijls gecompliceerd is. • Onvoldoende capaciteit bij VROM afd. economie en toerisme. <p>Advies: Kunst & cultuur en toerisme onderbrengen bij één sector. Toerisme en Kunst & cultuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor een succesvol beleid op beide terreinen is structurele samenwerking en afstemming noodzakelijk.</p>
<p><i>Onderzoek naar de inzet van EuroArt (Volendam –kunstenaarskolonie)</i></p> <p>Achtergrond: Sinds de 80er jaren is er een opleving van de Europese kunstenaars kolonies en staan deze weer volledig in de belangstelling. Slechts enkele oude kolonies waren nog steeds als zodanig bekend maar zelfs deze maakten zelden volledig gebruik van hun beroemde verleden. In veel voormalige kolonies zijn musea en galeries opgericht en oude studio's gerenoveerd die nu en dan voor een tijdje ter beschikking worden gesteld aan jonge kunstenaars. Artistiek erfgoed kreeg nieuw leven ingeblazen. Na de val van het ijzeren gordijn werd duidelijk hoe wijdverbreid de kunstenaarskolonies in geheel Europa waren en dat er een soort van organisatie nodig was om hen te helpen het verleden te beschermen en de mogelijkheid van een nieuwe -gezamenlijke- artistieke toekomst te creëren.</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2014 is Volendam lid van "euroArt" geworden, de vereniging van Europese kunstenaarskolonies. Met dit lidmaatschap is Volendam formeel erkend als "kunstenaarskolonie". Gemeente Edam-Volendam is sinds 2014 trekker van een regulier overleg tussen Nederlandse euroArt leden.</p> <p>EuroArt is in 1994 opgericht in Brussel, onder auspiciën van het Europees Parlement en de Europese commissie, als essentieel netwerk om kunstenaarskolonies te helpen. De organisatie bestaat momenteel uit ca. 80 lid-organisaties en persoonlijke leden in meer dan 20 Europese landen. De leden organiseren gezamenlijke tentoonstellingen, delen hun kennis en deskundigheid en er vindt uitwisseling plaats tussen kunstenaars. Naast het delen van kennis en deskundigheid werken de leden samen aan het tot stand brengen van een groter cultureel begrip en samenwerking in Europees verband.</p> <p>Aandachtspunt: Budget reserveren voor betaling van het lidmaatschap (€ 0,10 per inwoner). Tot en met 2017 is de contributie reeds voldaan.</p>

3.7 Programmapunt 7: Podia, programmering en evenementen

De gemeente ziet graag dat culturele instellingen meer samenwerken, meer met elkaar afstemmen en plannen, niet alleen onderling, maar ook met bijvoorbeeld ondernemersverenigingen en organisatoren van evenementen. Culturele instellingen zijn op die manier niet alleen een verrijking van de samenleving, maar kunnen ook veel meer een economische factor van betekenis worden. De financiële positie van de gemeente maakt het noodzakelijk dat instellingen minder afhankelijk worden van subsidies.

Evenementen en podiakunsten zijn belangrijk voor de gemeente Edam-Volendam. Zij maken de gemeente tot een prettige omgeving om te wonen: er is veel te beleven, voor elk wat wils. Ook voor de lokale economie en de ontwikkeling van het (nationaal) toerisme, zijn de evenementen en podiakunsten van groot belang. Uiteraard moet daarbij voldoende rekening worden gehouden met de veiligheidsaspecten en het voorkomen van overlast voor inwoners en bezoekers. Die balans tussen enerzijds het belang van mooie evenementen en anderzijds het veiligheidsbelang en het voorkomen van overlast is vaak lastig. De centra van de diverse kernen zijn woongebied met grote voordelen, maar ook plekken die levendig zijn en waar het bruist.

Dit programmapunt vraagt daarom goed in kaart te brengen:

- Hoe structurele verbindingen kunnen worden aangemoedigd om de culturele banden te versterken
- Hoe de diversiteit aan podiumkunsten kan worden bevorderd
- Hoe de specifieke buurt-, wijk- of kerngebonden cultuurinitiatieven kunnen bijdragen aan het verrijken van het kwaliteitsaspect van een lokaal evenement.

Kader/ notities

Kadernota "Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam

Landelijk programma "The Art of impact"

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota "Visie op Kunst en Cultuur in Edam-Volendam" als volgt verwoord:

Podia en programmering

- Stimuleren van meer samenwerking en afstemming tussen de verschillende partijen (amateur verenigingen, theater, bibliotheek, musea, muziekschool, kerken, basis- en voortgezet onderwijs en cultureel ondernemers).
- Centrale coördinatie binnen de gemeente en naar buiten.

Evenementen:

- Vereenvoudiging en optimalisering van de organisatie van kunst- en cultuurevenementen.
- Stimuleren van samenwerking en coördinatie tussen de evenementenorganisaties
- Stimuleren uitwisseling deskundigheid tussen de evenementenorganisaties
- Aanpassing subsidiebeleid voor het creëren van van reële financiële buffers voor tegenvallende jaren.

Uitgangspunten

- Samen onderzoeken welke vraag en aanbod er ligt
- Stimuleren onderlinge samenwerking en gezamenlijke programmering
- Stimuleren deelname aan projecten

Activiteiten/projecten	
Inventarisatie geschikte fysieke en digitale podia, tentoonstellingsruimten, ateliervoorzieningen, workshop en cursusruimten.	Nog niet gerealiseerd.
Ontwikkeling van een <i>gezamenlijk</i> vierjarig kunst- en cultuurprogramma voor onderwijs en vrije tijd.	Moet nader worden onderzocht en uitgewerkt. De gemeente heeft te maken met het aanbod en beleid van lokale culturele voorzieningen en met aantal en soort scholen binnen de gemeente. De gemeente heeft geen directe beleidsruimte om de inhoud van kunst en cultuuronderwijs te beïnvloeden, daarin is de school autonoom. Als gemeente liggen de mogelijkheden om cultuuronderwijs te stimuleren hoofdzakelijk op het gebied van subsidie (voorwaarden) aan de culturele instellingen en bij het organiseren en faciliteren van een netwerk waarin gemeente, onderwijs en culturele

	<p>instellingen samenwerken om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Zo'n netwerk kan als podium fungeren om kennis en ervaring uit te wisselen en in goed overleg werkafspraken te maken.</p> <p>Complicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budget • Menskracht
Uitwisseling kennis, materialen en ruimte.	<p>Er is een begin gemaakt met organisaties die een ledensubsidie ontvangen. In het voorjaar van 2015 zijn gesprekken gevoerd met bestuursleden en is geïnventariseerd in hoeverre kennis, materialen en ruimte wordt uitgewisseld. Dit gebeurt nog weinig, het merendeel van de organisaties waarmee gesproken is lijkt open te staan voor het idee, maar is tegelijkertijd heel erg gehecht aan hun "eigen ding". Veel organisaties bleken met dezelfde soort problemen te kampen en daar wel over van gedachten te willen wisselen met anderen. Sinds 2015 heeft de gemeente dergelijke bijeenkomsten gefaciliteerd en voorgezeten. Doel is o.a. om dit zo ontstane netwerk in de toekomst zelfsturend te laten fungeren.</p> <p>Advies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pak voorlopig als gemeente de regie en faciliterende rol door eens per jaar een netwerkdag/middag te organiseren tot het moment dat dit netwerk in staat is zelfstandig te fungeren. • Betrek ondersteunende partijen bij dit netwerk bv. Vrijwilligersmakelaar

3.8 Programmapunt 8: Oefen- en werktuimtes

Kader/ notities

Kadernota "Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam"

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota "Visie op Kunst en Cultuur in Edam-Volendam" als volgt verwoord:

- Stimuleren van meer samenwerking en afstemming tussen de verschillende partijen (amateur verenigingen, theater, bibliotheek, musea, muziekschool, kerken, basis- en voortgezet onderwijs en cultureel ondernemers).
- Centrale coördinatie binnen de gemeente en naar buiten.

Uitgangspunten

- Samen onderzoeken welke vraag en aanbod er ligt
- Stimuleren onderlinge samenwerking en gezamenlijke programmering
- Stimuleren deelname aan projecten

Activiteiten/projecten	
<i>Inventarisatie van oefen- en werktuimtes.</i>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid van geschikte te huren oefen- en opslag ruimtes. • Verzekeringen • Transport tussen opslag en oefenruimte • Geschiktheid van ruimtes (capaciteit/vergunning/toegankelijkheid/acoustiek/parkeerom)

	gelijkheid)
<i>Onderzoek naar benutten leegstaande gebouwen.</i>	<p>Nog niet gerealiseerd</p> <p>Advies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerst gericht onderzoek doen naar de feitelijke vraag. • Op basis daarvan al dan niet verder onderzoeken welke leegstaande gebouwen in aanmerking (zouden kunnen) komen om te voldoen aan de vraag. • Er rekening mee houden dat het wellicht noodzakelijk is om leegstaande gebouwen in de nabije toekomst te benutten voor (verplichte) huisvesting van vluchtelingen.

3.9 Programmapunt 9: Media en Communicatie

Het aanbod van bestaande kunstvormen, zoals literatuur, film en muziek, verandert door de opkomst van nieuwe media. In films worden bijvoorbeeld veel digitale special effects gebruikt en dj's maken steeds meer gebruik van computers om muziek te maken, te samplen en af te spelen. Ook ontstaan er steeds weer nieuwe vormen van communicatie. De invloed van digitale technologie op onze cultuur is dus groot. Kunstenaars, culturele organisaties en de overheid gaan op verschillende manieren met deze invloed om. Sommigen vinden het leuk om te experimenteren met nieuwe media, terwijl anderen juist elke verandering willen tegenhouden. Bovendien gaan technologische vernieuwingen erg snel, waardoor veranderingen elkaar voortdurend opvolgen. Al met al is het terrein van digitale kunst en cultuur een complex en dynamisch geheel dat veel interessante en relevante vragen oproept.

Dit programmapunt vraagt in het bijzonder om het goed in kaart brengen van de volgende vraagstukken:

- Welke invloed heeft de digitalisering op het kunstenaar zijn en toeschouwer zijn? Denk bijvoorbeeld aan interactiviteit en online rondleidingen in musea
- Vragen nieuwe vormen van kunst en cultuur om een andere verdeling van subsidiemiddelen?
- Hoe gaat de culturele sector om met digitalisering? Wat doen de lokale musea bijvoorbeeld met digitale kunst? Zijn hun collecties ook te bekijken via internet?
- Hoe beïnvloeden digitale media onze ideeën over auteursrecht? Denk o.a. aan het verspreiden van muziek en films via internet of het tonen van kunstwerken en gebouwen op websites?
- Hoe veranderen de vertrouwde omgangsvormen wanneer de inwoners meer chatten, msn-en of sms-en?

Kader/ notities

Kadernota "Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota "Visie op Kunst en Cultuur in Edam-Volendam" als volgt verwoord:

- Afstemming van bestaande mediavormen
- Uitbreiding en ontwikkeling van nieuwe mediavormen

Uitgangspunten

- Stimuleren van kennisuitwisseling en samenwerking tussen de verschillende relevante organisaties
- Opstellen van een gezamenlijk media- en communicatiebeleid
- Stimuleren van deelname aan projecten

Activiteiten/projecten	
<i>Inventarisatie van huidige media- en communicatiestructuur</i>	Gerealiseerd
<i>Ontwikkeling van een samenhangende media- en communicatiestructuur ten behoeve van kunst en cultuur</i>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In samenwerking met het MA (Mediacollege Amsterdam) is de website www.vanklomptotkunst ontwikkeld. Het MA heeft voor onze gemeente,</p>

	<p>budget neutraal, een professionele, moderne en gebruiksvriendelijke website ontwikkeld. De website is in 2015 aan verschillende culturele organisaties gepresenteerd en is daar zeer enthousiast ontvangen. Er blijkt een grote behoefte aan een dergelijk instrument te bestaan.</p> <p>Complicatie; Er is <u>geen</u> budget en voldoende menskracht voor het lanceren en het onderhoud van de website (back- en frontoffice).</p>
<i>Samenhangende inzet van middelen</i>	Gerealiseerd met dien verstande dat zo kostenneutraal mogelijk op een innovatieve manier aan projecten is vormgegeven. (website, euroArt, visafslag, cultuurplatform, kunst & cultuur verenigingsplatform)
<i>Onderzoek naar de ontwikkeling van een "Mediacentrum en/of Mediaschool".</i>	<p>Gerealiseerd met dien verstande dat een voorstel van de lokale omroep tot het inrichten van een mediacentrum duidelijk heeft gemaakt dat de daarmee samenhangende kosten van grote omvang zijn. Bovendien vereist de zich snel ontwikkelende ICT sector dat een dergelijk mediacentrum voortdurend geactualiseerd wordt om op digitale manier op de behoeftes van de markt in te kunnen spelen.</p> <p>Complicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omvang van benodigde middelen • Deskundig personeel <p>Advies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opzetten van een initiatief "stageplekken" bij lokale organisaties met een goede ICT voorziening en zo een mogelijkheid te bieden om ervaring op het gebied van media en communicatie op te doen. • Samenwerking met Mediacolleges (bv. Amsterdam) bevorderen.

3.10 Programmapunt 10: nadere aanpassing en afstemming gemeentelijk beleid

Het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente gaat uit van krachtenbundeling, cultuureducatie en talentontwikkeling, goede faciliteiten en lokale infrastructuur. Cultuur zorgt voor sociale samenhang, verbinding en participatie en versterkt de gemeentelijke en economische waarde. Het behouden van de specifieke cultuur van de verschillende kernen, het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod vormen de basis van het gemeentelijk kunst en cultuurbeleid.

Dit programmapunt vraagt daarom de volgende vraagstukken goed in kaart te brengen:

- Hoe kan de gemeente komen van een beschouwend naar een stimulerend beleid
- Hoe kan samen met culturele instellingen en verenigingen het afstemmen van beleid, gebaseerd op een breed draagvlak worden vormgegeven?
- Hoe kan, met inachtneming van de verdeling van verantwoordelijkheid tussen Rijk, provincie en gemeente, het budget optimaal worden ingezet om zo een gevarieerd en voldoende aanbod binnen deze gemeente beschikbaar te kunnen stellen dat voldoet aan de maatschappelijke ontwikkelingen.

Kader/ notities

Kadernota "Visie op kunst en cultuur in Edam-Volendam

Doelstelling

De doelstelling is in de kadernota "Visie op Kunst en Cultuur in Edam-Volendam" als volgt verwoord:

- Realiseren van de gestelde ambities in de kadernota. Dit betekent bv. beleid op het terrein van subsidies, musea, vergunningen, toerisme en ruimte
- Aansluiting bij Rijks- en provinciaal beleid.

Activiteiten/projecten	
<i>Vereenvoudigen procedures (vergunningen)</i>	Advies: Gezien de fusie met Zeevang in 2016 oppakken als prioriteit i.h.k.v. de beleidsharmonisatie
<i>Ontwikkelen van een meer optimale digitale structuur voor aanvragen</i>	Advies: Gezien de fusie met Zeevang in 2016 oppakken als prioriteit i.h.k.v. de beleidsharmonisatie
<i>Helder aanplakbeleid</i>	Advies: Gezien de fusie met Zeevang in 2016 oppakken als prioriteit i.h.k.v. de beleidsharmonisatie
<i>Efficiënter inzet gemeentelijke website; samenhang met media- en communicatiestructuur</i>	In verband met de fusie is een nieuwe gemeentelijke website gelanceerd. Daarnaast is, in het kader van efficiency en een samenhangende media en communicatiestructuur, gewerkt aan het ontwikkelen van de website "vanklomptotkunst.nl". Zie ook programmapunt 9.
<i>Aanpassing subsidiebeleid (vorming reserves)</i>	In verband met de fusie met Zeevang is de harmonisatie van het subsidiebeleid gaande.
<i>Ontwikkelen specifiek museumbeleid</i>	In verband met de fusie met Zeevang moet dit in 2016 worden opgepakt als prioriteit.
<i>Afstemming cultuurbeleid met ruimtelijk en toerisme beleid</i>	Op relevante onderwerpen vindt afstemming met toerisme plaats. Dit moet veel meer worden geïntensiveerd en geëffectueerd. De afstemming met ruimtelijk beleid moet nader worden ingevuld.
<i>Afstemming met sportplatform en toerismeplatform</i>	De meerwaarde van afstemming met het sportplatform moet nader worden onderzocht en uitgewerkt. Er is geen toerismeplatform.

4. Welke accenten zijn er gelegd?

Algemeen:

In 2014 zijn afd. Samenleving (Kunst & Cultuur) en VROM (toerisme) begonnen om meer samen te werken. Door de fusie en daarmee samenhangende interne veranderingen bij VROM is deze samenwerking helaas vrijwel gestagneerd. Deze situatie is niet wenselijk, het verdient dan ook dringend aanbeveling om deze samenwerking opnieuw tot stand te brengen en dit tevens een structureel karakter te geven. Ideaal zou zijn om kunst & cultuur en toerisme bij één sector onder te brengen. Door het leggen van een structurele verbinding tussen deze twee sectoren kunnen toeristische en culturele initiatieven, zowel intern als extern, (nog) veel beter tot hun recht komen.

Om het samenwerkingsproces tussen externe partijen te stimuleren zijn op individuele basis gesprekken gevoerd met de besturen van organisaties die een (leden)subsidie van de gemeente ontvangen. Het merendeel van de mensen waarmee is gesproken sprak de behoefte uit om één tot tweemaal per jaar met de diverse besturen bijeen te komen met als doel gebruik te maken van elkaars kennis en expertise, agenda's op elkaar afstemmen enz.. In november 2015 en april 2016 heeft de gemeente de eerste twee bijeenkomsten gefaciliteerd. De aanwezigen gaven aan de behoefte te hebben om dit overleg twee maal per jaar te houden en bovendien uit te breiden met besturen van meerdere, ook niet gesubsidieerde, organisaties die zich bezig houden met kunst & cultuur in de gemeente.

Door als gemeente de faciliterende rol op te pakken verbetert de onderlinge verstandhouding en wordt het contact tussen gemeente en de desbetreffende organisaties versterkt.

EuroArt:

In 2014 is de gemeente aangesloten bij de Europese federatie van kunstenaarskolonies, euroArt.eu. Met dit lidmaatschap is de gemeente als “kunstenaarskolonie” op de internationale kaart gezet.

Het lidmaatschap biedt goede mogelijkheden om een band te scheppen met andere belangrijke kunstenaarskolonies in Europa. Er kan gebruik worden gemaakt van de expertise die binnen euroArt aanwezig is op het gebied van het uitwisselen van kunstcollecties voor tentoonstellingen en daarvoor beschikbare EU-subsidies. Ook worden uitwisselingen tussen hedendaagse kunstenaars uit de diverse kolonies tot stand gebracht. EuroArt.eu organiseert elk jaar een jaarvergadering waarvoor alle leden worden uitgenodigd. De jaarvergadering vindt telkens plaats in een andere kunstenaarskolonie in Europa.

De Nederlandse euroArt leden hebben eind 2014 het initiatief genomen om jaarlijks één tot twee maal bijeen te komen voor overleg met als doel om door samenwerking zoveel mogelijk profijt te halen uit het euroArt lidmaatschap. Het eerste resultaat hiervan is de realisatie van een gezamenlijke (tweetalige) brochure “Van Domburg tot Plasmolen”, een route langs de Nederlandse kunstenaarskolonies. Deze brochure is éénmalig gesubsidieerd door euroArt.eu en is in het voorjaar van 2016 officieel gelanceerd en is verkrijgbaar bij de VVV's, musea en deelnemende hotels op de verschillende locaties.

Economie en toerisme - Meer samenwerking: Proefproject de Visafslag

Bij de totstandkoming van dit project heeft nauwe samenwerking plaatsgevonden tussen VROM (economische zaken en toerisme en afd. Samenleving (kunst & cultuur). Er is gezocht naar een brede(re) invulling van de Visafslag. Daarbij zijn meerdere partijen betrokken. Het idee is voortgekomen uit de werkgroep Economie en Toerisme (Cultuurplatform). De initiatiefnemers hebben een plan van aanpak geschreven waarin, door samenwerking van diverse culturele partijen, de visafslag voor een bepaalde periode een bredere invulling heeft gekregen.

Cultuurmaatjes:

In het najaar van 2014 heeft de gemeente vertegenwoordigers uit de zorgsector en het culturele veld uitgenodigd om met elkaar van gedachten te wisselen over de wenselijkheid en haalbaarheid van een initiatief als een “Cultuurcafé”. Een laagdrempelige voorziening georganiseerd op wisselende locatie en met de intentie om een koppeling tot stand te brengen tussen kwetsbare en niet kwetsbare inwoners met als uiteindelijk doel samen iets te gaan ondernemen op het brede terrein van kunst & cultuur. Het idee van een Cultuurcafé is positief ontvangen echter, een dergelijk initiatief lijkt op dit moment nog “een brug te ver”. Wel bleek tijdens de bijeenkomst dat de deelnemers aan het overleg behoefte hebben aan netwerken op het niveau van zorgsector met het cultureel veld.

Samenhangende media en communicatiestructuur:

Kunst & Cultuur onder de aandacht brengen en de programmering ondersteunen.

Aan het MA (Mediacollege Amsterdam) is in 2014 gevraagd of deze opdracht geschikt was als stageproject voor 3e of 4e jaar studenten. Voor het MA betekende de opdracht een zeer interessante uitdaging. In het voorjaar van 2015 zijn 4e jaars studenten, als eindexamenopdracht, gestart met het ontwerpen van een kunst & cultuur portal voor Edam-Volendam. In schooljaar 2015/2016 is de website door MA studenten technisch verder ontwikkeld.

Er is naar gestreefd om de website www.vanklomptotkunst in het voorjaar 2016 operationeel te hebben. Hoewel de website op de streefdatum technisch helemaal gereed was, is het niet gelukt deze operationeel te krijgen. Dit wordt veroorzaakt door gebrek aan budget voor lancering en onderhoud.

Cultuureducatie met kwaliteit

Eind 2014 heeft de Provincie aangekondigd voornemens te zijn om eind 2015 met de financiering van het programma “cultuureducatie met kwaliteit” voor de basis scholen te stoppen. Deze opstelling is inmiddels gewijzigd en wil men een tweede traject van vier jaar met ingang van 2017 starten.

In het voorjaar van 2015 heeft de gemeente de directeuren van de basis scholen uitgenodigd om van gedachten te wisselen over hoe het verlies van dit programma zou kunnen worden gecompenseerd zodat de leerlingen toch voldoende cultuureducatie krijgen. Helaas was er op dat moment te weinig bij animo bij de schooldirecties voor deelname aan de bijeenkomst hetgeen aanleiding was om de bijeenkomst te annuleren. In het kader van de evaluatie van het CmK programma hebben de betrokken scholen wel aangegeven de meerwaarde van dit programma te zien en graag deel uit te willen maken van een tweede traject.

5. Thema's die meer aandacht verdienen.

Verbinding tussen sport en kunst & cultuur.

Kunst & cultuur en sport hebben veel overeenkomsten, beiden gaan over ontspanning en plezier.

Mensen beleven er plezier aan om met sporten of kunst en cultuur bezig te zijn. Kunst & cultuur en sport gaan bovendien allebei over passie, trainen, teamvorming etc. allemaal om je talenten te versterken, daar gaat een grote verbindende werking van uit.

De verschillen tussen kunst & cultuur en sport zitten op de eerste plaats in de organisatie. In de sport is dat, dankzij de NOC*NSF, heel goed georganiseerd terwijl de kunst & cultuurwereld veel meer versnipperd is. Er zijn heel veel clubs, verenigingen en bonden. De kracht van cultuur daarentegen is de creativiteit en de verbinding, er wordt makkelijker samengewerkt dan in de sport. Sporters zijn vaak erg op hun sport en op zichzelf gericht echter, zowel aan sport als aan kunst & cultuur beleven ontzettend veel mensen, zowel actief als passief, veel plezier. Ook wanneer mensen alleen kijken naar sport of kunst & cultuur hebben ze plezier en inspireert het hen bovendien om zelf actief te worden.

Om sport en kunst & cultuur te verbinden is het noodzakelijk klein te beginnen en mensen de ogen te openen. De kracht van samen is dat het dichtbij plaatsvindt. Scholen moeten zich realiseren dat ook zij een belangrijke rol spelen, net zoals het sociaal cultureel werk en de sportverenigingen. De accommodaties die er zijn kunnen voor heel veel doelen worden ingezet. Zo kunnen senioren overdag velden en clubhuizen gebruiken om te sporten maar ook om muziek te maken, amateurtoneel te beoefenen, enz. enz. Er is heel veel mogelijk, er zijn heel veel tools beschikbaar: accommodaties, vrijwilligers, leden, subsidies en professionals. Door deze bij elkaar te brengen kunnen er mooie dingen ontstaan.

Verbinding historie en cultuur.

De gemeente Edam-Volendam heeft een lange en diverse historie. Onder invloed van industrialisering en modernisering en natuurwetenschappen is de cultuur veranderd. Bijvoorbeeld de visserij laat duidelijk zien hoe de cultuur in een historisch tijdperk is veranderd. Deze ontwikkelingen zijn nog niet voldoende aangewend om projecten te ontplooiën die educatief zijn voor de lokale bevolking en die de gemeente bovendien een toeristische meerwaarde oplevert. (bv. Visserij vroeger en nu, kunstenaarskolonie en de ontwikkeling van ook een andere economie dan de visserij).

Er zijn veel commerciële partijen te vinden die leerlingen op een speelse manier de betekenis van wetenschap over hun bestaan proberen over te brengen. Voor het onderwijs is de bekostiging van een dergelijke nieuwe benadering vaak niet mogelijk.

6. Blik vooruit naar de nieuwe nieuwe kunst & cultuurnota 2017-2021

Op het brede terrein van kunst & cultuur is de gemeente opdrachtgever, afnemer, regelgever, financier, visieontwikkelaar en stimulator. Kortom de gemeente kiest voor een regisserende en voorwaardenscheppende rol. De regierol moet overigens niet worden verward met het oordelen over kunst & cultuur. Het principe dat de overheid zich in haar kunstbeleid moet onthouden van een oordeel over kunst, is al 160 jaar het belangrijkste principe van het kunstbeleid.

Het is wenselijk dat de gemeente zich ten doel stelt om een sturende en aanjagende rol te vervullen op het terrein van kunst & cultuur zodat alle persoonlijke en maatschappelijke kunstkrachten ten behoeve van persoonlijke zelfverwerkelijking en de maatschappelijke meerwaarde voor Edam-Volendam tot bloei worden gebracht door:

- elke inwoner van de gemeente de gelegenheid te bieden om een eigen culturele ontwikkeling door te maken, een culturele loopbaan te volgen en het eigen kunstzinnig en creatief potentieel aan te boren en te ontwikkelen (aanbodfunctie)
- de verschillende vormen en lagen van kunst & cultuur als een "spin in het web" met elkaar te verbinden door samen te werken met alle partners van het gehele kunst en culturele veld in de gemeente (netwerkfunctie).

Cultureel Erfgoed

De gemeente Edam-Volendam kent een rijk en divers cultureel erfgoed. Dit erfgoed is al het waardevolle dat wij overgeleverd kregen van onze voorouders, zoals monumenten, objecten, verhalen, documenten en tradities. Wij (en onze nakomelingen) maken uit of we deze erfenis willen behouden en of we in onze tijd nog iets met die erfenis willen doen. Of het voor ons, of in ieder geval voor sommigen van ons, nog iets voorstelt, iets betekent. De maatschappij heeft de plicht om zorg te dragen voor ons cultureel erfgoed, ook wel het "collectief geheugen" genoemd. Wanneer we om ons heen kijken zien we het cultureel erfgoed overal terug,

bijvoorbeeld in de literatuur, kunst, op straat, in de industrie etc. Cultureel erfgoed is dan ook niet in één hokje te plaatsen. Cultureel erfgoed bepaalt mede het karakter en de eigenheid van onze gemeente. Denk eens in wat Edam-Volendam zou zijn zonder dit erfgoed, naast onze musea, waar roerend erfgoed uit het verleden wordt gekoesterd, getoond en geconserveerd, hebben we ook nog eens een schat aan onroerend goed uit het verre verleden. Allemaal pareltjes aan- en in de omgeving van het IJsselmeer. Maar deze pareltjes worden dof en moeten worden opgepoetst. Natuurlijk willen we ons verleden blijven kennen en ons cultureel erfgoed behouden, maar dat moeten we niet doen door onze monumenten te bevriezen in hun eigen tijd en er met een grote boog omheen te lopen. We moeten ze onderhouden en restaureren, maar ook een betekenisvolle, eigentijdse functie in de samenleving geven, alleen op die manier kunnen we onze monumenten behouden voor de toekomst.

Aanbeveling: De geschiedenis bewaren door behoud van cultureel erfgoed. Geef monumenten zoveel als dat mogelijk is een functie, met andere woorden: geef monumenten een nieuwe bestemming die het verleden tot leven wekt. Daarom moet er ook voor worden gewaakt dat monumenten niet zomaar worden verkocht en bijvoorbeeld dienst gaan doen als rustieke kantoor- of woonpanden. Monumenten moeten een uitdagende en openbare functie krijgen. Dit betekent tevens dat de gemeente niet de ogen moeten sluiten voor een commerciële invulling van dit erfgoed. Het is heel goed mogelijk dat we juist de inventiviteit van ondernemers nodig hebben om de kwaliteit en uitstraling van onze monumenten te vergroten.

Musea

Musea zijn de “bewaarplaatsen” van ons roerend erfgoed. Uiteraard zijn er nog veel meer plaatsen waar dit erfgoed is ondergebracht, denk alleen maar aan archieven, historische verenigingen en privé personen. Musea zijn erfgoedbewaarders bij uitstek, waar hoofdzakelijk gepassioneerde vrijwilligers veel tijd stoppen in het conserveren, registreren etc. Edam-Volendam heeft op dit moment geen specifiek museumbeleid. Het is wel noodzakelijk dat hiermee een aanvang wordt gemaakt en de gemeente, samen met de besturen van de musea, een koers voor de toekomst gaat bepalen. Eén en ander moet leiden tot een integraal museumbeleid in Edam-Volendam.

Binnen onze gemeentegrenzen zijn verschillende musea. Deze hebben hun eigen beleid, vrijwilligers en/of personeel, bestuur etc. Het is noodzakelijk in deze “lappendeken” structuur aan te brengen, met de verschillende besturen in gesprek te gaan en te onderzoeken wat men voor elkaar kan betekenen. Op het gebied van museumbeleid/cultuurbeleid is er relatief weinig wet- en regelgeving die gemeenten voorschrijft wat ze moeten doen. Aan de ene kant is dat een geluk omdat het lokale museumbeleid daarmee één van de laatst overgebleven vrijplaatsen vormt voor autonome gemeentelijke besluitvorming. Aan de andere kant kan het hebben van beleidsvrijheid erg lastig zijn, want de grote speelruimte voor gemeenten maar ook voor musea vraagt om eigen ideeën en eigen verantwoordelijkheid om deze vrijheid vorm te geven.

Het realiseren van museumbeleid geeft de gemeente instrumenten om vanuit een planmatige aanpak de effectiviteit te verhogen. Er kunnen vooraf duidelijk doelen worden gesteld en na verloop van tijd kan getoetst worden of die doelen ook bereikt zijn en welke ontwikkelingen daarop van invloed geweest zijn. Bovendien kunnen in het museumbeleid de kaders worden aangegeven waarbinnen een museum zich dient te manifesteren. Afhankelijk van ontwikkelingen, zowel binnen als buiten het museum, zal het beleid regelmatig moeten worden getoetst, aangepast en wellicht vernieuwd.

Aanbeveling: In de periode 2017-2021 museumbeleid gaan formuleren.

Startpunt van het museumbeleid zal moeten zijn dat zowel musea als gemeente het beleid onderschrijven. De beheerders van de musea hebben een grote mate van zelfstandigheid en veel beleidsvrijheid en zijn in staat om- in goed overleg met de gemeente- een eigen koers te bepalen. De musea in Edam-Volendam zijn geen van allen financieel zelfstandig, zij ontvangen subsidie van de gemeente en ontlene hieraan een zeker bestaansrecht. Inhoudelijk zijn de musea zelfstandig en worden (omdat er geen beleid is) ook niet duidelijk afgerekend door de gemeente. Er is immers geen goed toetsingskader. Het beleid van de individuele musea wordt bepaald door het bestuur.

De gemeente dient zich te realiseren dat het opstellen van museumbeleid niet alleen inhoudelijke veranderingen maar ook financiële veranderingen met zich zal brengen. Ook in tijden van bezuiniging kan de gemeente hier de ogen niet voor sluiten, het is immers in ons aller belang om te voorkomen dat verschraling van beschikbare middelen de kwaliteit van de musea in onze gemeente schade berokkent.

Cultuurtoerisme

Toerisme gaat over verkoop van dromen. We moeten er op uit! Dingen “belevén” die de stress van alle dag van onze schouders schudt. De “*nieuwe*” toerist is op zoek naar bijzondere dingen, unieke ervaringen, echtheid. Het is daarom niet zo vreemd dat kunst & cultuur in toenemende mate deel uitmaakt van het toeristisch aanbod. Cultuurtoerisme gaat in de meeste gevallen over het bezoeken van musea, monumenten, archeologische plekken, cultuurlandschappen. Maar ook culturele evenementen die soms gekoppeld zijn aan een vast erfgoed aanbod. Cultuurtoerisme impliceert het ervaren van “momenten”, dingen die zomaar gebeuren, waarin je wordt meegezogen. Kunst & cultuur, toerisme en recreatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, het zijn twee grootheden die een stabiele relatie met elkaar moeten opbouwen. Kunst & cultuur neemt toerisme zo nu en dan kwalijk dat het geen binding heeft met de inhoud van kunst & cultuur en er weinig van begrijpt. Andersom ziet toerisme kunst & cultuur min of meer als een andere wereld die onvoldoende rekening houdt met de specifieke vereisten van het toeristisch product. Er zijn dus duidelijke “cultuurverschillen”. We moeten dit echter niet blijven benadrukken, het is namelijk van het allergrootste belang dat toerisme en kunst & cultuur met overleg, wederzijds begrip, respect en samenwerking een weg vinden om elkaar te versterken. Juist nu we als gemeente ook een kwaliteitsslag willen maken op het gebied van kunst & cultuur kan cultuurtoerisme een positieve invloed hebben op kwaliteitsvolle ontwikkeling van commerciële nevenactiviteiten.

De cultuurtoerist is namelijk zeer gecharmeerd van goede cafés, restaurants, uitdagende galeries en unieke kunst ambachtelijke producten. Toeristische- en recreatieve ondernemers kunnen samenwerken met cultuuraanbieders door bijvoorbeeld arrangementen geënt op een culturele activiteit te realiseren.

De gemeente kan de bekendheid in Europa van het Volendams verleden als “kunstenarskolonie” veel meer en veel beter gaan benutten als kwaliteitsimpuls voor kunst & cultuur ten behoeve van zowel de eigen inwoners als het cultuurtoerisme. Van deze bekendheid wordt tot op heden niet of nauwelijks gebruik gemaakt. Volendam was eind 19^e, begin 20^e eeuw een broedplaats voor kunstenaars uit de hele wereld. Zij kwamen voor korte- of langere tijd naar Volendam om er de bevolking en de omgeving te schilderen. Zo ontstond er ook in Volendam een echte kunstenaarskolonie zoals die in die tijd overal ter wereld bestonden. Feitelijk waren die kunstenaars de eerste toeristen in Volendam!

Volendam is nog altijd bekend om het verleden als kunstenaarskolonie en bovendien uniek omdat Volendam één van de weinige locaties is waar zowel de oude herberg waar de kunstenaars verbleven, als een grote kunstcollectie die zij daar produceerden bewaard zijn gebleven en te bewonderen zijn. Omdat ook onder diverse lokale ondernemers belangstelling en bereidheid bestaat zich in te zetten om Volendam in de toekomst veel meer als “kunstenarsdorp” te gaan profileren valt hiermee op toeristisch en economisch gebied, op de langere termijn, zeker winst te behalen. Momenteel behelst het toerisme een toestroom van bussen vol toeristen die naar de haven rijden, zij gaan snel langs de mooiste plekjes, doen hun inkopen en zijn na een uur weer weg. Dit snelle massatoerisme moeten we ook behouden maar we willen er als het kan een poot bij, de binnen- en buitenlandse toerist die voor een langer verblijf opteert en meer verdieping en kwaliteit zoekt.

De basis voor een “kunstenarsdorp” werd gelegd door de inspanningen van Leendert Spaander die eind 19^e eeuw toeristen en schilders naar Volendam lokte. Door de komst van de kunstschilders in die tijd is Volendam een icoon geworden. De in Volendam werkende schilderskolonie onderscheidde zich door zijn internationaal, divers karakter. Binnen vijftig jaar groeide de kunstcollectie uit tot een kwalitatief en thematisch hoogstaande collectie van ruim 1200 kunstwerken bestaande uit schilderijen, tekeningen, beelden, foto’s en grafiek. Andere parels in Volendam zijn het Doolhof en de Haven. Meer recente representanten zijn de inwoners zelf die al generaties lang furore maken met o.a. popmuziek.

Dit is echter niet voldoende om de titel “kunstenarsdorp” te rechtvaardigen maar, dat wil niet zeggen dat de mogelijkheden er niet zijn. Die zijn er genoeg maar moeten worden gecreëerd en uitgewerkt, zoals Leendert Spaander dat vroeger zelf ook deed.

Aanbeveling:

Om Volendam als “kunstenarskolonie” te kunnen positioneren, is het noodzakelijk dat Volendam daadwerkelijk een “kunstenarskolonie” is. De kwaliteiten van Volendam als “kunstenarskolonie” moeten daarom verdere invulling krijgen en uitgewerkt worden. Hier is draagvlak voor nodig van bewoners, ondernemers en gemeente. Met elkaar kunnen ideeën en creativiteit worden gebundeld in een toekomstbeeld en kunnen knelpunten en problemen worden geïnventariseerd.

Ideeën voor invulling van Volendam “kunstenarskolonie” zijn bijvoorbeeld:

- beeldenroute in de omgeving
- wandel- en fietsroutes langs kunstobjecten, architectuur, boederijen en vergezichten
- schilder en masterclasses door gerenommeerde namen voor kunststudenten
- korte of langer durende workshops voor kunst-toeristen en overige bezoekers
- open atelier route langs practiserende kunstenaars
- evenementen als kunstbeurs, open toneeldagen, muziekconcoursen in de openlucht etc.

Kunstbeleid

Gemeenten zijn op geen enkele manier verplicht om een kunstbeleid uit te stippelen, kunst bestaat namelijk ook zonder overheidsbeleid maar...hiermee wordt wel afbreuk gedaan aan de meerwaarde die een gunstig kunstklimaat voor onze lokale bevolking en de economie kan hebben.

Wel moet worden opgemerkt dat de gemeente zich niet met de inhoudelijke kant van kunst moet bezighouden. Het maken van kunst brengt zijn eigen regels met zich en het mag duidelijk zijn dat kunst het best tot zijn recht komt als de kunstenaar ongebonden is. Als de gemeente zich met kunst gaat bemoeien leidt dat al snel tot vervlakking. Daarnaast staan kunst en kunstenaar voortdurend bloot aan kritiek van het publiek. Datzelfde publiek (de bevolking) bepaalt in ons democratisch besluitvormingsproces mede het gemeentelijk beleid. We kunnen dan spreken van een dubbele controle en daar zijn kunst én kunstenaar allerminst bij gebaat. De gemeente kan wel voorwaarden scheppen waarin de kunst optimaal kan floreren, of besluiten dit niet te doen. Deze keuze moet steeds opnieuw worden gemaakt.

Het scheppen van voorwaarden houdt meer in dan alleen het verstrekken van incidentele subsidies. Cursussen, workshops, kunstroutes enz. kunnen een extra aantrekkingskracht krijgen en net zoals vroeger ook kunstenaars uit alle windstreken naar Edam-Volendam trekken. Kunstenaars zullen zich sneller voor kortere of langere tijd in onze gemeente willen vestigen als het kunstklimaat goed is. Als we het culturele klimaat blijven stimuleren kan Edam-Volendam opnieuw een broedplaats worden voor kunst, waar kunstenaars vanuit verschillende disciplines met elkaar in contact komen. De vrijheid, ruimte maar zeker ook de rust die onze gemeente biedt kan leiden tot ongekeerde momenten en verbintenissen. Wel dienen we ons te realiseren dat een dergelijk kunstklimaat heel wat vraagt van de gemeente. Het gaat dan niet zozeer om subsidies of regelgeving, maar om medewerking.

Het betreft hier geen specifieke ambtelijke ondersteuning. Natuurlijk, voor kunstenaars gelden ook regels en wetten, maar omdat het hier niet over de aanleg van een steiger maar over kunst gaat, komt er nog een moeilijke factor bij, en dat is het gevoel. Dat is niet vast te leggen in regels, kunst is ongrijpbaar!

Kunst & Cultuurplatform

In 2013 is het "Cultuurplatform" opgericht. De leden nemen deel op "persoonlijke titel" maar moeten bekend zijn en affiniteit hebben met kunst en het culturele leven in onze gemeente. Het is niet noodzakelijk dat de leden uit een culturele organisatie afkomstig zijn. Opmerkelijk is dat, ondanks dat er in de gemeente tientallen kunstenaars actief zijn, de "kunst" niet vertegenwoordigd is in het Cultuurplatform.

Het Cultuurplatform is opgericht met de bedoeling gesprekspartner en adviseur (gevraagd en ongevraagd advies) voor de gemeente te zijn. Tot op heden wordt in het platform voornamelijk kennis met elkaar uitgewisseld.

Aanbeveling: Het Cultuurplatform zou een ideale partner kunnen betekenen ter ondersteuning bij de formulering van gemeentelijk kunst en cultuurbeleid. Afhankelijk van de samenstelling en de deskundigheid van de leden zou het platform zich verder kunnen focussen op bijvoorbeeld het organiseren en ondersteunen van kunst- en cultuurmanifestaties, toekennen van kunstprijzen, ontwikkelen van gezamenlijke projecten, etc. Zolang er echter geen structureel vrij besteedbaar budget voor kunst & cultuur beschikbaar is moeten we ons serieus afvragen of het (op deze manier) in stand houden van het Cultuurplatform zinvol is: Nieuwe initiatieven of opvolgen van adviezen waar mogelijke financiële consequenties aan zijn verbonden kunnen immers niet worden gehonoreerd en doordat er geen vrij besteedbaar budget is heeft de gemeente bovendien niet tot nauwelijks een adviesvraag aan het Cultuurplatform.

Kunst in de openbare ruimte

Kunst in de openbare ruimte is letterlijk en figuurlijk een ruim begrip. Het is omvattender dan het plaatsen van beelden. Het gaat om het zichtbaar maken van kunst en cultuur in onze gemeente. Dit houdt in dat er kunst- en cultuurprojecten kunnen plaatsvinden die een bijzonder belevingsmoment nastreven voor iedereen die er mee in aanraking komt. Het kan ook een incidentele en verrassende confrontatie opleveren op een ongewone plek. Of kunstprojecten die in een wijk of buurt plaatsvinden, en waar inwoners samenwerken met de kunstenaar. Dit soort incidentele projecten past in een maatschappelijke benadering van kunst en cultuur. Het brengt kunst en cultuur in de directe leefomgeving, het laat inwoners participeren en draagt bij aan een prettig leefklimaat. De gemeente heeft geen specifiek beleid als het gaat om het aankopen van kunst in de openbare ruimte.

Aanbeveling:

In de nieuwe nota een onderdeel kunst in de openbare ruimte op nemen en daarbij de volgende drie vragen centraal te stellen:

- wat is het doel van het beleid op kunst in de openbare ruimte?
- wat zijn de uitgangspunten?
- hoe wordt het beleid uitgevoerd?

Samenwerking tussen instellingen.

Iedere organisatie/vereniging op het gebied van kunst & cultuur heeft zijn eigen activiteiten en programmering. Een intensievere samenwerking kan voordelen bieden, denk daarbij aan het uitwisselen van kennis en ervaring, programmering op elkaar afstemmen, opdoen van nieuwe ideeën en, waar mogelijk, het delen van faciliteiten. Voor de gemeente is hier een faciliterende en stimulerende rol weggelegd o.a. door één of twee maal per jaar een bijeenkomst te ondersteunen maar ook door bijvoorbeeld vanuit het vrij besteedbaar kunst en cultuurbudget een bedrag beschikbaar te stellen waarmee samenwerkingsinitiatieven kunnen worden ondersteund. In 2015 is de gemeente begonnen met het faciliteren van bovenbedoelde bijeenkomsten. De verenigingen/organisaties hebben hier positief op gereageerd en verzochten de gemeente om de bijeenkomsten ook in de toekomst voort te zetten en te ondersteunen.

Aanbeveling:

Als gemeente de regierol blijven nemen. In september/oktober 2016 een bijeenkomst te faciliteren.

Kunst en cultuur op school.

Sinds 2012 geeft het programma "Cultuureducatie met Kwaliteit" basisscholen en culturele instellingen houvast om meer kwaliteit in het cultuuronderwijs te bereiken. In de uitvoering van het programma werkt het ministerie van OCW samen met het LKCA (Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst) en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het programma heeft als doel goed cultuuronderwijs op elke school en voor ieder kind. Vanuit de "prestatie box voor het primair onderwijs" is per leerling een bedrag van € 10,90 (m.i.v. 2016 € 11,50) beschikbaar. De bijdrage van het Rijk aan de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor lokale programma's is € 10 miljoen per jaar. Gemeenten en provincies dragen hier eveneens € 10 miljoen per jaar aan bij.

Er is geen sprake van een gemeentelijk beleid wanneer het gaat over de kunst- en cultuureducatie binnen het onderwijs. In het onderwijs zijn het in eerste instantie de scholen zelf die de nodige culturele activiteiten ontwikkelen. Denk hierbij aan muziek, schoolmusicals, bezoek aan culturele instellingen etc. Het niet aanwezig zijn van beleid uit zich in het ontbreken van een samenhang tussen datgene wat er op school gebeurt en datgene wat er op een ander niveau binnen de gemeente plaatsvindt op het terrein van kunst en cultuur. Immers, culturele en kunstzinnige vorming is ook een vorm van permanente educatie. Het aanbod van activiteiten georganiseerd door het particulier initiatief zou eigenlijk moeten aansluiten bij wat er op school gebeurt. Ook het jeugd- en jongerenwerk kan een belangrijke rol spelen in het aanbieden van kunst- en cultuur. Veel jongeren zijn immers dagelijks bezig met uitingen op het gebied van muziek en beeldende kunst zowel, passief als actief.

Voor het onderwijs en jongerenwerk is het een interessante uitdaging om aan afstemming en kwaliteitsverbetering te werken.

Aanbeveling: Als gemeente de regierol oppakken.

Bibliotheek

Bibliotheeken veranderen steeds meer van een boekenkabinet in een kenniscentrum. Een bibliotheek is al lang niet meer een instelling waar alleen boeken worden bewaard en uitgeleend.

De nieuwe rol van de bibliotheek is onder andere te verklaren door de positie van informatie in onze samenleving en de enorme toename daarvan, de veranderde opvattingen binnen het onderwijs, de terugloop van het lezen van boeken en de digitalisering. De bibliotheek zal dus steeds meer de functie van kennis- en informatiecentrum krijgen, waar, naast het uitlenen van boeken en cd-roms, ook vele andere diensten kunnen plaats vinden.

Aanbeveling:

Maak gebruik van de mogelijkheden die de bibliotheek kan bieden als kennis en informatiecentrum voor de inwoners.

Financieel

De meeste subsidiebedragen voor kunst & cultuur die zijn opgenomen in de begroting zijn jaren geleden vastgesteld. Een nieuwe beoordeling hiervan is zeker op zijn plaats. Dit kan resulteren in het schrappen en/of afbouwen van subsidies. Een dergelijke “subsidieslag” kan tot gevolg hebben dat er middelen vrijkomen voor vernieuwende initiatieven op het terrein van kunst & cultuur die passen bij de “nieuwe” gemeente Edam-Volendam. De gemeentelijke kunst & cultuur subsidies zijn bedoeld als stimulans, een duwtje in de rug van initiatieven en projecten. Het niet beschikbaar hebben van een vrij besteedbaar budget voor kunst & cultuur heeft als gevolg dat alleen de reeds (lang) bestaande initiatieven worden ondersteund en er al heel erg lang geen mogelijkheid is om vanuit de gemeente nieuwe initiatieven te stimuleren.

Aanbeveling:

Structureel een vrij besteedbaar bedrag van € 15.000 voor kunst & cultuur in de begroting op te nemen. Daarnaast kan de gemeente ook een rol spelen door instellingen/organisaties te adviseren en de weg te wijzen bij het vinden van alternatieve financieringsbronnen.

7. Tenslotte

Cultuur versterkt de identiteit van onze inwoners, maakt het mogelijk dat mensen elkaar ontmoeten. Kunst doet veelal verbazen. In een wereld waar weinig meer vanzelfsprekend is, zijn dit belangrijke gegevens die bijdragen aan een prettige leefomgeving.

Het is daarom van belang dat de vele activiteiten die plaatsvinden in onze gemeente blijven bestaan. De gemeente is één van de partners binnen het culturele veld, waar een prachtig palet bestaat van kunst- en cultuuractiviteiten. Zonder de inzet en het enthousiasme van alle verenigingen, scholen, commissies en vrijwilligers zou dit er niet zijn.

Edam-Volendam is een gemeente met veel cultuurhistorie en een rijkelijk gevarieerd cultureel aanbod. Er zijn buitengewoon veel actieve vrijwilligers die, samen met de professionals, veel kennis en ervaring bezitten op het gebied van kunst en cultuur. In alle geledingen van de samenleving in onze gemeente hebben culturele uitingen een verbindende en inspirerende werking. Dat is iets om trots op te zijn maar we moeten ons ook realiseren dat veel van deze kwaliteiten nog niet volledig worden benut. Er ligt dus een uitdaging om dit samen met alle partijen verder uit te bouwen. Daarbij moeten we niet uit het oog verliezen dat enige discretie gepast is omdat de gemeente over het algemeen niet meer dan voorwaardenscheppend is.